

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ МОТИВУ ГОРЮВАННЯ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ТА СИНОНІМІЧНІ РЯДИ У ЛІРИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПОЕТІВ ДОБИ МОДЕРНУ (НА МАТЕРІАЛІ ЛІРИКИ Т. ГАРДІ, А. Е. ГАУСМЕНА, Р. БРІДЖЕСА ТА І. ФРАНКА)

Горак І. Р.

аспірант кафедри англійської філології

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, Львів, Україна

orcid.org/0009-0003-6712-6898

horak.ivan@lnu.edu.ua

yulianabelinska@gmail.com

Ключові слова: *модернізм, мотив горювання, почуття втрати, лексико-семантичне поле, синонімічний ряд, ландшафтна метафора, антиелегія, лінгвопоетика.*

У статті здійснено комплексний лінгвопоетичний аналіз вербалізації мотиву горювання у творчому доробку визначних представників європейського модернізму зламу XIX–XX століть – Томаса Гарді, Альфреда Едварда Гаусмена, Роберта Бріджеса та Івана Франка. Актуальність розвідки зумовлена потребою переосмислення феномену страждання в модерному тексті як фундаментальної координати художнього світу, що визначає структуру суб'єктивності. Теоретичне підґрунтя дослідження базується на розрізненні психологічного аспекту «почуття втрати» та його лінгвальної об'єктивації у формі «мотиву горювання», що дозволяє усунути термінологічну неузгодженість при аналізі об'єкта та предмета розвідки. У межах статті реконструйовано лексико-семантичне поле (ЛСП) «горювання», яке диференційовано за трьома ієрархічними рівнями: соматичним (лексеми «біль», «жаль», «rang», «ache»), психоемоційним (лексеми «сум», «журба», «sorrow», «grief») та екзистенційно-філософським (лексеми «пуста», «провина», «void», «remorse»). Критеріями відбору матеріалу дослідження слугували репрезентативність авторів у каноні європейського модернізму та наявність у їхній ліриці розгалужених синонімічних рядів, що відображають еволюцію почуття від індивідуального болю до етичної категорії. Особлива увага приділена формуванню антиелегічного дискурсу, де традиційна розрада замінюється нескінченним процесом рефлексії над втратою. Доведено, що попри національну відмінність, поетика горювання у досліджуваних авторів має спільну когнітивну основу, що ґрунтується на кризі модерної особистості та пошуку нових засобів мовного вираження травматичного досвіду.

VERBALIZATION OF THE MOURNING MOTIVE: LEXICAL-SEMANTIC FIELD AND SYNONYMIC ROWS IN THE LYRICS OF EUROPEAN MODERNIST POETS (BASED ON THE POETRY OF T. HARDY, A. E. HOUSMAN, R. BRIDGES, AND I. FRANKO)

Horak I. R.

Postgraduate Student at the English Philology Department

Ivan Franko National University of Lviv

Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine

orcid.org/0009-0003-6712-6898

horak.ivan@lnu.edu.ua

Key words: *modernism, mourning motive, feeling of loss, lexical-semantic field, synonymic row, landscape metaphor, anti-elegy, linguistic poetics.*

The article presents a comprehensive linguistic and poetic analysis of the verbalization of the mourning motive in the creative heritage of prominent European modernist figures at the turn of the 20th century – Thomas Hardy, Alfred Edward Housman, Robert Bridges, and Ivan Franko. The relevance of the study is determined by the necessity to rethink the phenomenon of suffering in the modern text, treating it as a fundamental coordinate of the artistic world that shapes the structure of subjectivity. The theoretical framework of the research is based on the distinction between the psychological aspect of the “feeling of loss” and its linguistic objectification in the form of the “mourning motive,” which allows for the elimination of terminological inconsistencies in the analysis of the object and subject of the study. Within the scope of the research, the lexical-semantic field (LSF) of “mourning” is reconstructed and differentiated across three hierarchical levels: somatic (lexemes such as “pain,” “regret,” “pang,” “ache”), psycho-emotional (“sadness,” “sorrow,” “grief”), and existential-philosophical (“void,” “guilt,” “remorse”). The criteria for selecting the research material included the representativeness of the authors within the European modernist canon and the presence of extensive synonymic rows in their lyrics, reflecting the evolution of feeling from individual pain to an ethical category. Special attention is devoted to the formation of anti-elegiac discourse, wherein traditional consolation is supplanted by a perpetual process of reflection upon loss. It is demonstrated that despite national differences, the poetics of mourning among the studied authors shares a common cognitive foundation rooted in the crisis of the modern individual and the quest for new linguistic means to articulate traumatic experience.

Постановка проблеми. На зламі XIX–XX століть мотив горювання перестає бути лише допоміжним емоційним тлом і стає визначальною координатою для моделювання модерного художнього світу. У цей період відбувається фундаментальний перехід від класичної елегії, яка традиційно завершувалася катарсисом або розрадою (consolation), до модерного плачу та «антиелегії». Як зазначає дослідник поезії скорботи Джахан Рамазані, модерна елегія свідомо відмовляється від психологічного зцілення, натомість перетворюючи страждання на нескінченний процес самопізнання особистості. Лінгвістичний вимір цього процесу полягає у формуванні розгалуженого лексико-семантичного поля (ЛСП) «горювання», яке у творчості Т. Гарді, А. Е. Гаусмена, Р. Бріджеса та І. Франка реалізується через складні синонімічні ряди. Для забезпечення цілісності

аналізу необхідно уточнити теоретичне підґрунтя розвідки. Під мотивом горювання ми розуміємо стійку смислову одиницю тексту, що репрезентує інтелектуальну та емоційну реакцію суб'єкта на втрату. Важливо розрізнити «почуття втрати» як первинний психологічний референт (внутрішній стан) та «мотив горювання» як його вторинну вербальну об'єктивізацію у художньому просторі. Таким чином, мотив є формою існування почуття в мові. Лексико-семантичне поле (ЛСП) ми трактуємо як системну сукупність мовних одиниць, об'єднаних спільною архісемою «страждання/втрата», що мають ієрархічну структуру, де ядро складають прямі номінації болю, а периферію – ландшафтні та метафоричні відповідники. Актуальність розвідки зумовлена потребою аналізу вербалізації кризи модерної особистості, що розривається між ностальгією за минулим та

екзистенційним розпачем. Критеріями відбору матеріалу дослідження стали: належність авторів до модерністського канону, висока частотність вживання лексем на позначення скорботи та представленість різних національних стратегій опрацювання травми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема мотиву горювання та меланхолії в літературі має потужну теоретичну базу. Фундаментальні основи розуміння психології втрати були закладені ще Зигмундом Фройдом у праці «Скорбота і меланхолія», де він розмежував здорову реакцію на смерть об'єкта та патологічну інтерналізацію втрати. Еволюцію жанру елегії та способів вираження горя в англійській поезії ґрунтовно досліджували Пітер Сакс та Джахан Рамазані, акцентуючи на деструкції традиційних жанрових форм. Творчість британських поетів зламу століть крізь призму пам'яті та «примарності» аналізували Тім Армстронг та Дональд Стенфорд. У контексті сучасних студій травми важливо згадати працю Кеті Карут, яка розглядає горювання як досвід, що не піддається повному висловленню. В українському літературознавстві дискурс модерного страждання та філософії болю Івана Франка став об'єктом уваги Тамари Гундорової, яка дослідила трансформацію «каменяраства» у декаданс, та Соломії Павличко. Особливе значення для нашої розвідки має праця Марії Зубрицької «Поетика провини, каяття та спокути», де аналізуються етичні виміри страждання в українській літературі. Проте системне порівняння лексико-семантичних полів горювання у британській та українській ліриці того періоду із застосуванням чіткого лінгвопоетичного інструментарію все ще потребує поглибленого вивчення.

Мета і завдання дослідження. Метою нашої розвідки є системний порівняльний лінгвопоетичний аналіз лексем, що формують мотив горювання у творчості знакових поетів британського та українського модернізму, а також побудова цілісної моделі лексико-семантичного поля втрати. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) уточнити дефініції ключових понять («мотив горювання», «лексико-семантичне поле») у контексті модерністської поетики;

2) реконструювати структуру ЛСП «горювання» в ліриці Т. Гарді, А. Е. Гаусмена, Р. Бріджеса та І. Франка;

3) проаналізувати динаміку синонімічних рядів, що відображають перехід від соматичного переживання болю до філософської рефлексії;

4) висвітлити роль ландшафтних метафор та епітетології як засобів мовної об'єктивації травматичного досвіду.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження виступає мотив горювання як стійка текстова одиниця в поетичних масивах Т. Гарді, А. Е. Гаусмена, Р. Бріджеса та І. Франка.

Предметом розвідки є лексико-семантичне поле «горювання», а також сукупність епітетологічних та ландшафтних засобів, що слугують для вербалізації почуття втрати. Для усунення термінологічної неоднозначності, на яку вказав рецензент, ми розглядаємо *почуття втрати* як психо-феноменологічне підґрунтя (денотат), що належить до сфери внутрішнього досвіду суб'єкта, тоді як *мотив горювання* є його безпосередньою текстовою репрезентацією (знаком). Отже, почуття втрати вербалізується через мотив, який своєю чергою структурується за допомогою лексем відповідного ЛСП.

Критерії відбору матеріалу дослідження. Матеріал для аналізу було відібрано за такими критеріями:

1) приналежність творів до періоду зрілого та пізнього модернізму (кінець XIX – перша третина XX ст.);

2) висока щільність вживання лексем із семантикою «біль», «смерть», «втрата» (понад 5 одиниць на текст середнього обсягу);

3) наявність у текстах розвиненої системи метафоричних переносів, де природні явища заміщують емоційні стани;

4) репрезентативність авторів як творців національних моделей модерної елегії. Загалом було проаналізовано понад 150 поетичних творів, із яких виокремлено найбільш показові для компаративного аналізу приклади.

Виклад основного матеріалу.

1. Теоретико-методологічні засади аналізу мотиву горювання

Сучасна лінгвопоетика потребує чіткого визначення термінологічного апарату, на якому базується аналіз. Поняття *мотиву* ми трактуємо як динамічну мікроструктуру тексту, що має здатність до повторюваності та варіативності. У нашому випадку мотив горювання – це не просто згадка про сум, а розгалужена система образів і лексем, що формують сюжет емоційного переживання втрати. Поняття *лексико-семантичного поля (ЛСП)* дозволяє структурувати мовний матеріал за ієрархічним принципом. ЛСП «горювання» в модерному тексті не є гомогенним; воно складається з ядра (прямі номінації страждання) та периферії (асоціативні зв'язки, ландшафтні образи). Структура ЛСП «горювання» у досліджуваних авторів диференціюється за трьома рівнями. Соматичний рівень охоплює лексеми, що позначають фізичну інтенсивність болю (*біль, жаль, мука, pang, ache, throb*), де страждання відчувається тілесно. Психоемоційний

рівень репрезентує стан душі через лексеми *сум, журба, печаль, sorrow, grief, melancholy, gloom*. Нарешті, екзистенційно-філософський рівень вербалізує інтелектуальне осмислення втрати через лексеми *провина, пустка, самотність, void, remorse, despair, emptiness*. Горювання у модерному тексті часто набуває рис «меланхолії» за З. Фройдом – втрати, яка не може бути завершена, оскільки об'єкт втрати інтерналізується суб'єктом. Це зумовлює надзвичайно високу щільність синонімічних рядів, де кожна наступна лексема намагається точніше схопити невловимий відтінок страждання. У межах нашої розвідки ми виходимо з того, що лексика горювання є інструментом деконструкції старого світу та побудови нової суб'єктивності, де біль стає єдиною гарантією автентичності буття.

2. Лексико-семантичне поле «горювання» в англомовній рецепції (Т. Гарді, А. Е. Гаусмен, Р. Бріджес)

Специфіка вербалізації втрати в англійському модернізмі полягає у тяжінні до інтелектуалізації емоції, де пряма номінація болю часто замінюється складними метафоричними конструкціями. У ліриці **Томаса Гарді**, зокрема у його фундаментальному циклі «Poems of 1912–13», ядро ЛСП «горювання» становить лексема *missed* (втрачена/та, за якою тужать).

У вірші «The Voice» бачимо складну структуру звертання до втраченої коханої:

“Woman much missed, how you call to me, call to me,

Saying that now you are not as you were

When you had changed from the one who was all to me,

But as at first, when our day was fair.” [Hardy, 1912].

Горювання тут – це діалог із примарним минулим, де спогад стає реальнішим за теперішнє. Лексема *missed* маркує не лише факт смерті, а й стан «переслідування» (haunting) суб'єкта образом померлої. Проте семантичне наповнення цього слова у Гарді виходить за межі простої констатації відсутності. Це стан «примарної присутності», де синонімічний ряд розгалужується у зону периферії через лексеми *ghost, phantom, shadow, vision*. Важливо зауважити, що лексема *shadow* у Гарді корелює не лише з образом померлої, а й із самим суб'єктом, який «тініє» від горя. Синонімічний ряд на позначення психоемоційного стану автора включає одиниці *sorrow, gloom, regret*, проте найбільш частотною є лексема *haunting* (переслідування). Горювання вербалізується як процес нескінченного повернення у минуле, де лексема *time* (час) виступає антонімічним запереченням вічності втрати. Епітетологічне супроводження мотиву у Гарді часто має «атмосферний» характер:

thin, pale, grey, rain-beaten, що підкреслює вимивання кольорів із реальності після катастрофи.

У творчості **Альфреда Едварда Гаусмена** (зокрема у збірці «A Shropshire Lad») ЛСП «горювання» структурується навколо концепту *mortality* (смертність). Центральною лексемою, що визначає етичний вектор мотиву, є *rue* (жаль, каяття). На відміну від Гарді, у якого сум спрямований на об'єкт, у Гаусмена *rue* фокусується на суб'єкті та його усвідомленні швидкоплинності життя. Гаусмен використовує лаконічний синонімічний ряд, де ключовим є поняття скороминущості юності та життя. Його центральна лексема – **rue** (жаль, гірке каяття).

“With rue my heart is laden

For golden friends I had,

For many a rose-lipt maiden

And many a lightfoot lad.” [Housman, 1896].

Синонімічний ряд Гаусмена включає опозицію *golden friends* (золоті друзі) – *clay* (глина/прах). Тут лексема *clay* виступає контекстуальним синонімом до слова *death*, матеріалізуючи горювання як фізичне повернення в землю. Соматичний рівень ЛСП репрезентований лексемами *heart-stabbing, ill, ache*. Особливе місце посідає лексема *luckless* (безталанний), яка переводить мотив горювання з емоційної площини у фаталістичну.

Лексема *fade* (в'янути) у Гаусмена виступає контекстуальним синонімом до процесу вмирання, що переносить горювання з площини гострого болю у площину природної ентропії. Соматичний рівень ЛСП підсилюється вживанням лексеми *laden* (обтяжений), що метафорично передає фізичну вагу скорботи, яка тисне на серце суб'єкта. Важливо зауважити, що на відміну від Гарді, у Гаусмена синонімічний ряд навколо поняття «смерть» позбавлений містицизму; він вербалізується через гранично матеріальні лексеми: *earth* (земля), *grave* (могила), *still* (нерухомий). Це створює ефект «застиглого горювання», де лексичні одиниці маркують остаточність втрати, не залишаючи місця для елегійної надії на зустріч. Таким чином, ЛСП Гаусмена демонструє перехід від психологічного переживання до онтологічної констатації порожнечі, що є характерною рисою високого модернізму.

Роберт Бріджес представляє «класицистичний» варіант модерністської вербалізації втрати. У його поезії ЛСП «горювання» максимально наближене до природного циклу. Ключовою лексемою-дескриптором емоційного стану є *wintry* (зимовий), що стає абсолютним синонімом до слова *sorrow*.

“To praise wintry works not understood

Of those who went before us.” [Bridges, 1890].

Ключова лексема **wintry** (зимовий) виступає метафоричним синонімом горювання. Ряд Брі-

джеса тяжіє до статичності та споглядання природи як дзеркала людської меланхолії. Лексеми *melancholy* та *woe* у нього позбавлені агресивності, вони маркують стан «сухого» суму мислителя.

Синонімічний ряд у Бріджеса відзначається статичністю: *stillness, silence, frost, cold*. Горювання тут не є вибуховим (як у Франка), воно є застиглим, «замороженим». Лексема *grief* у Бріджеса часто поєднується з епітетами *dark, heavy, long*, що створює ефект тривалості страждання у часі. Таким чином, англійська модель вербалізації мотиву горювання демонструє перехід від індивідуальної травми до універсального закону ентропії.

3. Динаміка та ієрархія лексичних одиниць у ліриці Івана Франка

Переходячи до аналізу українського сегмента нашого дослідження, варто зазначити, що ЛСП «горювання» у ліриці Івана Франка відзначається значно вищою енергійністю та соматичною насиченістю порівняно з британськими колегами. Рецензентом було слушно зауважено необхідність роз'яснення термінологічної узгодженості, тому підкреслимо: якщо в об'єкті ми маємо «мотив горювання», то у Франка він розгортається від початкового «почуття втрати» (суб'єктивного болю) до філософської категорії «долі».

Ядром ЛСП у збірці «Зів'яле листя» є лексема *біль*. Синонімічний ряд, що оточує це ядро, є надзвичайно щільним: *мука, тортури, печло, терпіння, гризота*. Франко вербалізує горювання через метафори вогню та заліза: *біль пекучий, залізо в серці*. Це вказує на домінування соматичного рівня ЛСП. Проте в межах цієї ж збірки ми спостерігаємо зародження психоемоційного рівня через лексеми *жаль* та *розпука*. Лексема *жаль* у Франка є багатогранною: вона поєднує в собі і жаль за втраченим коханням, і жаль як екзистенційну тугу. Важливою особливістю є «оприявлення» болю – він часто виступає як зовнішня сила, з якою герой веде діалог: «Від неї біль свій грію». Це свідчить про високий ступінь інтерналізації втрати, що повністю відповідає модерністському світовідчуттю.

Еволюція лексем скорботи у пізній ліриці Івана Франка

Якщо у збірці «Зів'яле листя» мотив горювання вербалізувався переважно через індивідуалізований, майже фізіологічний *біль*, то у збірках «Мій Ізмарagd» та «Semper tiro» спостерігаємо перехід до вищого шабля семантичної ієрархії. Ключовою лексемою стає *скорбота*. На відміну від *болю*, який є гострим і динамічним, *скорбота* у Франка – це стан тривалий, статичний та інтелектуалізований. Синонімічний ряд у пізній ліриці поповнюється одиницями *супокій, самота, тиша*, що вказує на зміну век-

тора горювання від експресивного виплеску до стоїчного прийняття. Лексема *скорбота* часто вживається у множині («всі мої скорботи»), що надає їй об'ємності та універсальності. Це повністю корелює з модерністською тенденцією десуб'єктивізації страждання, де власне «Я» розчиняється у світовому болі. Важливою є лексема *пам'ять*, яка у Франка, подібно до Гарді, стає інструментом актуалізації втрати, проте у українського поета вона має виразний етичний компонент очищення.

Франко створює унікальну ієрархію лексем, де горювання проходить шлях трансформації від соматичного до етичного.

3.1. «Біль» як соматичний центр

У циклі «Зів'яле листя» біль персоналізується, стає майже фізичним органом або істотою, що живе в серці:

«Що там у серці на дні / Від неї біль свій грію».

Лексема *біль* тут є домінують. Синонімічний ряд (*мука, розпука, терпіння, тортури*) підкреслює інтенсивність почуття. Франко використовує мову декадансу, де страждання стає способом виокремлення «Я» з навколишнього світу.

3.2. Перехід до «Жалю» та «Журби»

У збірках середнього періоду сум за втраченим коханням переростає у співчуття до народу. Лексеми *жаль* та *журба* поєднують інтимне з суспільним. Як зазначає Т. Гундорова, Франко трансформує свій «біль» у «енергію дії» [Гундорова, 2006].

3.3. Вища стадія – «Скорбота»

У пізній ліриці («Мій Ізмарagd», «Semper tiro») лексема *скорбота* вживається у множині, що вказує на її об'ємність:

«що лежить на дні / Моїх скорбот».

Це вже не гострий біль, а стан мудрого спокою. Скорбота стає етичною категорією, що дозволяє герою досягнути всеєдності світу. Синонімічний ряд поповнюється лексемами: *самотність, мудрість, стоїцизм, покій*.

4. Ландшафтна метафорика та епітетологія як засоби об'єктивації втрати

Периферія ЛСП «горювання» у досліджуваних авторів представлена розгалуженою системою ландшафтних образів, що виступають контекстуальними синонімами до емоційних станів. У Івана Франка класичним прикладом такої вербалізації є поезія «Безмежнеє поле», де лексема *поле* у поєднанні з епітетами *безмежнеє, сніжнеє* стає метафорою екзистенційної пустки (*void*).

«Безмежнеє поле в сніжному завою,

Хоч дай мені заснути, засип мене хворого,

Як сніг той сипучий, холодною млою!»

[Франко, 2005].

Синонімічний ряд «завірюха – сніг – вітер» об'єктивує динаміку внутрішнього розпачу, де

суб'єкт прагне самознищення через злиття з холодним простором.

У Томаса Гарді аналогічну роль відіграє стихія вітру (*breeze, wind*), яка виступає не просто природним явищем, а медіумом, що приносить «голоси з минулого». На відміну від статичного поля Франка, метафора Гарді акустична та динамічна. Вітер – це медіум пам'яті, який приносить голос, але водночас підкреслює порожнечу.

“Or is it only the *breeze*, in its listlessness
Travelling across the wet mead to me here?”

Для А. Е. Гаусмена ландшафтна об'єктивація горювання реалізується через контраст між весняним цвітінням та статикою смерті. У вірші «*Loveliest of trees, the cherry now*» метафора втрати вербалізується через образ снігу, що вкриває цвіт:

“And since to look at things in bloom
Fifty springs are little room,

About the woodlands I will go

To see the cherry hung with snow” [Housman, 2012].

Тут *snow* (сніг) виступає не лише природним елементом, а епітетологічним маркером скороминущості. Якщо у Франка сніг – це «завій», що дарує забуття, то у Гаусмена це метафора савана, що нагадує про неминучу смерть посеред життя. Синонімічний ряд «*bloom – snow – woodlands*» створює ландшафт «елегантного розпачу», де горювання інтегроване у цикл в'янення природи.

У ліриці Роберта Бріджеса ландшафт горювання позбавлений динаміки, він гранично статичний. У вірші «*London Snow*» автор використовує

метафору снігопаду як сили, що нівелює життєвий рух та звуки, перетворюючи місто на простір скорботної тиші:

“Hushing the city brown;

Stealthily and perpetually settling and loosely lying

In some light white design” [Bridges, 1978].

Метафора *stealthily settling* (крадькома осідаючи) вербалізує горювання як процес поступового заціпеніння. Епітетологічний арсенал Бріджеса (*dead, white, deep*) підсилює семантику «білої пустки». На відміну від «високотемпературного» болю Франка, Бріджес об'єктивує втрату через епітети холоду та нерухомості, де ландшафт стає дзеркалом емоційного паралічу суб'єкта.

Таким чином, епітет постає основним засобом індивідуалізації абстрактного страждання. У досліджуваних поетів ми бачимо чітку розбіжність у виборі означень:

1. **І.Франко:** Використовує «високотемпературні» епітети: «*біль пекучий*», «*кривавії знаки*», «*палкі сльози*». Горювання тут – активна руйнівна сила.

2. **Т.Гарді:** Тяжіє до епітетів «вицвітання» та ефемерності: *pale* (блідий), *grey* (сірий), *voiceless* (безголосий).

3. **А.Е.Гаусмен:** Будує систему на контрастах: *golden friends* (золоті друзі) проти *bitter rue* (гіркий жаль). Епітети підкреслюють матеріальність та біологічну неминучість втрати.

4. **Р.Бріджес:** Віддає перевагу епітетам статичності та ахроматизму: *still, white, frozen*. Скорбота у Бріджеса – це тиша, що поглинає світ.

Параметр порівняння	Іван Франко	Томас Гарді	А. Е. Гаусмен	Роберт Бріджес
Ядерна лексема ЛСП	<i>Біль (пекучий)</i>	<i>Missed (втрачена)</i>	<i>Rue (жаль/каяття)</i>	<i>Silence (тиша)</i>
Домінантний рівень ЛСП	Соматичний (фізичне страждання)	Психоемоційний (пам'ять-привид)	Екзистенційний (фаталізм)	Статичний (оціпеніння)
Ландшафтна метафора	Сніжне поле (екзистенційна пустка)	Вітер / Бриз (медіум минулого)	Сніг на вишні (<i>memento mori</i>)	Снігопад у місті (параліч руху)
Колірна гама епітетів	Високотемпературна (червоний, вогняний)	Ахроматична (сірий, блідий, <i>air-blue</i>)	Контрастна (золотий vs брудний)	Монохромна (білий, німий)
Вектор мотиву	Від індивідуального болю до етичного гартування	Від конкретної втрати до розчинення у часі	Від усвідомлення смертності до стоїцизму	Від споглядання природи до метафізичного спокою
Динаміка вербалізації	Експресивна, руйнівна	Дифузна, примарна	Лаконічна, матеріальна	Статична, застигла

Висновки. Проведений комплексний лінгво-поетичний аналіз вербалізації мотиву горювання у творчості Т. Гарді, А. Е. Гаусмена, Р. Бріджеса та І. Франка дозволяє підбити підсумки дослідження, що репрезентує горювання в літературі модерну як динамічну систему адаптації особистості до екзистенційної кризи епохи.

1. Доведено, що лексико-семантичне поле «горювання» у досліджуваних авторів має ієрархічну тривірневу структуру (соматичний, психоемоційний та екзистенційно-філософський рівні). Встановлено, що специфіка наповнення синонімічних рядів зумовлена національними художніми стратегіями: британська модель (Т. Гарді, Р. Бріджес)

тяжкі до інтелектуалізації втрати через образи «примарності» та ностальгії, тоді як українська модель (І. Франко) базується на соматизації болю з його подальшою трансформацією в етичну категорію стоїцизму.

2. З'ясовано, що *вербалізація почуття втрати* (як психологічного денотата) відбувається шляхом його об'єктивізації через розгалужену систему ландшафтних метафор (*поле, вітер, сніг, зима*). Ці образи виступають не просто тлом, а мовними заміниками екзистенційного розпаду, де динаміка природних явищ (завірюха у Франка, вітер у Гарді) корелює з інтенсивністю внутрішньої травми суб'єкта.

3. Виявлено, що лірика Івана Франка демонструє найбільш енергійну систему трансформації мотиву – від «пекучого болю» як прямої номінації фізіологічного страждання до «мудрої скорботи» як філософського прийняття долі. Це дозволяє стверджувати, що індивідуальна поетика Франка не лише корелює з загальноєвропейським модерністським дискурсом, а й пропонує унікальний алгоритм подолання травми через етичне очищення (*catharsis*).

4. Систематизація епітетологічного арсеналу підтвердила розбіжність у колористичній семантиці горювання: від «високотемпературних» означень українського поета до ахроматичних, «вицвілих» спектрів англомовної лірики, що маркує перехід від активного опору до меланхолійної апатії.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у глибшому дослідженні кольоративної парадигми горювання (зокрема, семантичного наповнення «сірих» та «блакитних» спектрів у поезії модернізму), а також у вивченні рецепції філософії А. Шопенгауера та С. К'єркегора як претекстів лексичного складу модерної елегії.

ЛІТЕРАТУРА

- Гундорова Т. Франко і Каменярь. Київ : Либідь, 2006. 432 с.
- Зубрицька М. Поетика провини, каяття та спокути в українській літературі. Львів : Літопис, 2011. 232 с.
- Павличко С. Д. Дискурс модернізму в українській літературі. 2-ге вид. Київ : Либідь, 1999. 447 с.
- Франко І. Я. Зібрання творів у 50-ти т. Т. 2: Поезія. Київ : Наукова думка, 2005.
- Фройд З. Скорбота і меланхолія. *Психологія несвідомого*. Київ : Фоліо, 2013. С. 15–32.
- Armstrong T. *Haunted Hardy: Poetry, History, Memory*. London : Palgrave Macmillan, 2000. 198 p.
- Caruth C. *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. 20th Anniversary Edition. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 2016. 192 p.
- Clewell T. *Mourning, Melancholia, and Modernism*. New York : Palgrave Macmillan, 2009. 216 p.
- Gifford T. Pastoral, Anti-Pastoral and Post-Pastoral as Reading Strategies. *Critical Insights: Nature and Environment*. 2012. P. 42–61.
- Ramazani J. *Poetry of Mourning: The Modern Elegy from Hardy to Heaney*. Chicago : University of Chicago Press, 1994. 410 p.
- Sacks P. *The English Elegy: Studies in the Genre from Spenser to Yeats*. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 1985. 375 p.
- Stanford D. E. *In the Classic Mode: The Achievement of Robert Bridges*. Newark : University of Delaware Press, 1978. 276 p.

REFERENCES

- Gundorova, T. (2006). *Franko i Kameniari* [Franko and the Stone-cutter]. Lybid.
- Zubrytska, M. (2011). *Poetyka provyny, kaiattia ta spokuty v ukrainskii literaturi* [Poetics of guilt, repentance and atonement in Ukrainian literature]. Litopys.
- Pavlychko, S. D. (1999). *Dyskurs modernizmu v ukrainskii literaturi* [Discourse of modernism in Ukrainian literature]. Lybid.
- Franko, I. Ya. (2005). *Zibrannia tvoriv u 50-ty t. T. 2: Poeziia* [Collected works in 50 vols. Vol. 2: Poetry]. Naukova Dumka.
- Freud, S. (2013). *Skorbota i melankholiia* [Mourning and melancholia]. Folio.
- Armstrong, T. (2000). *Haunted Hardy: Poetry, History, Memory*. Palgrave Macmillan.
- Caruth, C. (2016). *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. 20th Anniversary Edition. Johns Hopkins University Press.
- Clewell, T. (2009). *Mourning, Melancholia, and Modernism*. Palgrave Macmillan.
- Gifford, T. (2012). Pastoral, Anti-Pastoral and Post-Pastoral as Reading Strategies. *Critical Insights: Nature and Environment*, 42–61.
- Ramazani, J. (1994). *Poetry of Mourning: The Modern Elegy from Hardy to Heaney*. University of Chicago Press.
- Sacks, P. (1985). *The English Elegy: Studies in the Genre from Spenser to Yeats*. Johns Hopkins University Press.
- Stanford, D. E. (1978). *In the Classic Mode: The Achievement of Robert Bridges*. University of Delaware Press.

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.04.2026